

Suuren paaston valmistusviikot. Publikaanin ja fariseuksen sunnuntai

Aamupalveluksen evankeliumi vuoron mukaisesti

Päivän epistola

(2. Tim. 3: 10 – 15)

”Poikani Timoteus, sinä olet uskollisesti seurannut minun opetustani, elämäntapaani, pyrkimystäni, uskoani, kärsivällisyyttäni, rakkauttani ja kestävyyttäni niissä vainoissa ja kärsimyksissä, joita sain osakseni Antiokiassa, Ikonionissa ja Lystrassa. Millaisia vainoja olenkaan saanut kestää! Ja kaikista Herra on minut pelastanut. Mutta vainon kohteeksi joutuvat kaikki ne, jotka haluavat elää hurskaasti Kristuksen Jeesuksen omina. Kelvottomat ihmiset ja petkuttajat menevät pahuudessa yhä pitemmälle, eksyttäen muita ja eksyen itsekin. Pidä sinä kiinni siitä, minkä olet oppinut. Sinähän olet siitä varma, koska tiedät, keiltä olet sen oppinut. Olet myös jo lapsesta asti tuntenut pyhät kirjoitukset, jotka voivat antaa sinulle viisautta, niin että pelastut uskomalla Kristukseen Jeesukseen.”

Tekstin alkuosa osoittaa, että todellinen kirkon johtaja on valmis, pitäessään kiinni Kristuksen evankeliumista, kohtaamaan kärsimyksiä. Paavali itse ei esitellyt omaa työtään Antiokiassa, Ikonionissa ja Lystrassa, mutta ne tulevat ilmi Apostolien tekojen kirjassa (Ap.t. 13: 50, 14: 5 – 6, 19). Kirjoittaessaan kärsimistään vainoista hän toteaa: ”Ja kaikista Herra on minut pelastanut”. Tämä on todennäköisesti lainattu Psalmeista (Ps. 34: 20). Sitten yleistetään asia: vainotuksi joutuvat ne, jotka haluavat elää Kristuksen omina.

Petturit eksyttävät ja eksyvät, esimerkkeinä heistä toimivat aikaisemmin mainitut Jannes ja Jambres (2. Tim. 3: 8, mistä on kyse, kts. 2. Moos. 7: 10 – 12, juutalaisen ja kristillisen tradition mukaan siellä olivat loitsijoina Jannes ja Jambres). Timoteuksen tulee pysyä siinä, minkä on oppinut. Hän tietää, ”keiltä olet sen oppinut”. Kyse on monikosta, opettajana ei ole toiminut vain Paavali, vaan opettajina on toiminut Timoteuksen perhe (vrt. 2. Tim. 1: 5). Paitsi opettajia, Timoteus on oppinut pyhistä kirjoituksista (Vanhasta testamentista) viisautta, joka johtaa pelastukseen uskomalla Jeesukseen Kristukseen. Timoteuksen isä oli pakana ja äiti juutalainen. Todennäköisesti tässä mainittu ”kirjoitukset” tarkoittaa Septuagintaa, joka on juutalaisten tekemä käännös Vanhan testamentin kirjoituksista. Tätä käännöstä käytti varhainen kirkko.

Päivän evankeliumi

(Luuk. 18: 10 – 14)

Herra esitti seuraavan vertauksen: ”Kaksi miestä meni temppeliin rukoilemaan. Toinen oli fariseus, toinen publikaani. Fariseus asettui paikalleen seisomaan ja rukoili itsekseen: ”Jumala, minä kiitän sinua, etten ole sellainen kuin muut ihmiset, rosvot, huijarit, huorintekijät tai vaikkapa tuo publikaani. Minä paastotan kahdesti viikossa ja maksan kymmenykset kaikesta, siitäkin mitä ostan.” Publikaani seisoj taempana. Hän ei tohtinut edes kohottaa katsettaan taivasta kohti vaan löi rintaansa ja sanoi: ”Jumala, ole minulle syntiselle armollinen!” ”Minä sanon teille: hän lähti kotiinsa vanhurskaana, tuo toinen ei. Jokainen joka itsensä korottaa, alennetaan, mutta joka itsensä alentaa, se korotetaan.”

Tämä kertomus on vain Luukkaalla. Se on osoitettu niille, ”jotka luottivat itseensä, luullen olevansa vanhurskaita, ja ylenkatsoivat muita” (Luuk. 18: 9). Tässä Jeesus avaa opetuslasten silmiä näkemään, mitä on vanhurskaus. Luukas käsittelee muuallakin evankeliumissaan sitä, kuka on vanhurskas, kuka on syntinen ja kuka omahyväinen (esim. Luuk. 5: 32; 15: 7). Luukkaan mukaan ei kannata luottaa omiin hyviin töihin, sillä ne eivät vapauta viimeisellä tuomiolla, vaan ihmisen tulee Jeesuksen tavoin toimia vanhurskauden mukaan, joka on almujen antamista, köyhien auttamista. Jumala on vapauttanut kärsivän viattoman vanhurskaansa, Jeesuksen Kristuksen.

Fariseukset olivat tarkasti lakia noudattavia, jotka erottuivat kansasta. Kansa arvosti fariseuksia. Publikaanit olivat veronkerääjiä, tullimiehiä, jotka usein keräsivät itselleen ylimääräisiä maksuja. Heitä pidettiin ”julkisyntisinä”. He tekivät yhteistyötä roomalaisen miehittäjävallan kanssa.

Ylpeys on se synti, ja tähän syntiin fariseus lankeaa. Ylpeys on itserakkauden äärimmäisin muoto, sillä siinä ihminen halveksii Jumalaa. Jos ihminen näkee omat aikaansaannoksensa omina saavutuksinaan, silloin ihminen asettuu Jumalaa vastaan. Tässä vertauksessa Herra pyrkii ohjaamaan meitä oikeaan toimintaan.

Fariseuksen rukous alkaa oikein, sillä hän kiittää Jumalaa. Mutta sen jälkeen tulee esille hänen hulluutensa. Hän tekee itse itsensä vanhurskaaksi ja tuomitsee muut. Hän kehuu itseään ja vertaa itseään muihin. Hän asettuu muiden yläpuolelle. Hän osoittaa olevansa niin hyvä, että hän ei tarvitse mitään Jumalalta. ”Hän rukoili itsekseen” voi tarkoittaa sitä, että hän ei ollut Jumalan kanssa. Näin hänestä tuli Jumalan vastustaja.

Jos ihminen ajattelee, että hän on omien toimien kautta saanut sen, mitä hänellä on, niin silloin hän helposti tuomitsee toisen ihmisen. Mutta kun hän ymmärtää, että hän saakin asioita Jumalalta, silloin hän ei tuomitse toista ihmistä. Ihminen voi tulla vanhurskaaksi vain Jumalan avulla.

Kreikankielisessä alkuperäistekstissä tehdään ironiaa fariseuksen ”rukouksen” kohdalla. Sana huijari (vanhemmassa käännöksessä väärämielinen) kirjoitetaan lähes samalla tavoin kuin sana vanhurskas, erona on vain yksi kirjain. Kukakohan tässä on huijari ja kuka vanhurskas? Paastoaminen maanantaisin ja torstaisin oli juutalaisuudessa vapaaehtoista. Samassa jakeessa fariseuksen ”velvollisuuksien ylittävä toiminta” tuodaan selkeästi esille, hän maksaa kymmenykset jopa ostoksistaan. Jeesus ei kuitenkaan kritisoi fariseuksen paastoamista tai kymmenysten maksamista. Ne molemmat ovat tärkeitä asioita taisteltaessa himoja ja ahneutta vastaan, jotka johtavat haureuteen ja kiskontaan. Mutta jos ihmisellä ei ole nöyrää sydäntä, niin ne johtavat ihmisen ylpeyteen ja muiden tuomitsemiseen.

Publikaani seisoj taempana. ”Hän löi rintaansa” on ilmaus katumuksesta. Hänessä ei näy jälkeäkään ylpeydestä, hän ei ole Jumalan vastustaja. Näkemällä syntinsä ja katumalla niitä publikaani myös voitti mahdollisen ylpeyden. Hänen rukouksensa ”Jumala, ole minulle syntiselle armollinen” on lyhyt, mutta sisältää kaiken oleellisen. Tämä rukous on Jeesuksen rukouksen perustana. Paavali kehottaa ”rukoilemaan lakkaamatta” (1. Tess. 5: 17). Jeesuksen rukous on keino päästä tähän päämäärään.

”Hän lähti kotiinsa vanhurskaampana” kertoo vapauttavasta tuomiosta Jumalan tuomioistuimen edessä, hänet Jumala hyväksyi. Hän ymmärsi tarvitsevansa Jumalan armoa ja osoitti katumusta. Fariseus ei tarvitse vanhurskauttamista, sillä hän on itse itsensä vanhurskauttanut. Hän ei tarvitse Jumalan hyväksyntää, vapauttavaa tuomiota Jumalan tuomioistuimen edessä.